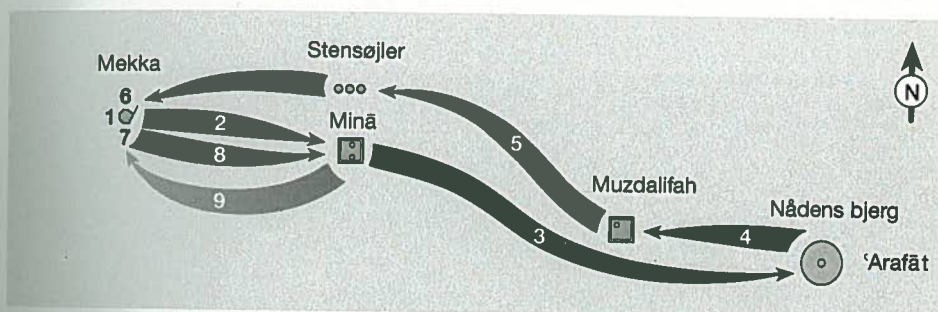

fører til Hagar og Ismaels fordrivelse. I én version følger Abraham parret til et øde område, senere identificeret som Mekka, hvor han overlader dem til Guds nåde. Uden vand til sin søn løber Hagar panisk frem og tilbage mellem to høje for at spejle

men blot den frivillige og mindre omfattende valfart, *umra*.

Hajj regnes inden for sunnī-islam for den femte og sidste af islams fem søjler (se ► arkān al-islām). Kun et fåtal af verdens muslimer får dog nogen-

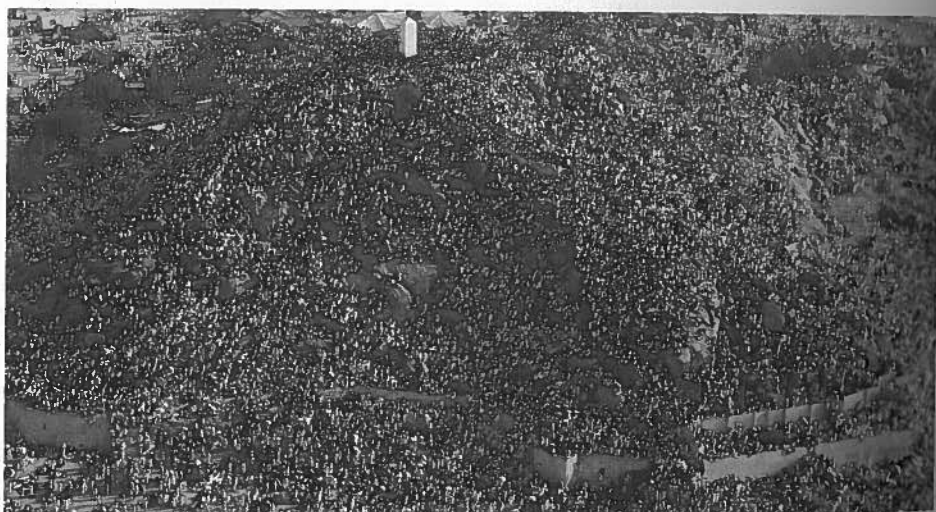

1. Ved ankomst til Mekka skal pilgrimmen være indtrådt i den rituelt rene ihram-tilstand. I Mekkas centrale moské udføres tawāf, det syvfoldige løb rundt om Ka'baen, samt sa'ī, et rituelt løb syv gange frem og tilbage mellem to små høje, Safā og Marwa.
2. Pilgrimmen drager mod Minā og overnatter dér.
3. Pilgrimmen drager mod 'Arafāt-sletten og Nådens bjerg.
4. Pilgrimmen ankommer til Muzdalifa, hvor man overnatter og indsamler småsten til morgendagens steningsseremoni.
5. Tilbagekomst til Minā, ramīy, dvs. stening af de tre stenstøtter (nu erstattet af brede stenvægge), og slagteoffer på pilgrimmens foranledning. Pilgrimmen bliver så enten barberet eller klippet og ihram-tilstanden ophæves.
6. Tilbagekomst til Mekka, tawāf.
7. Sa'ī-løbet.
8. Tilbagekomst til Minā, hvor ramīy-steninger gentages.
9. Afsluttende afskeds-tawāf.

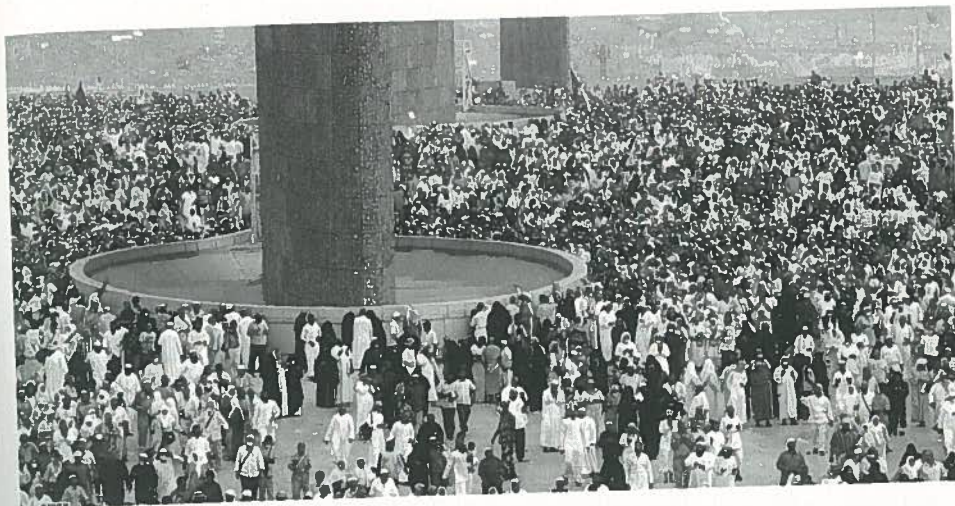
Hajj

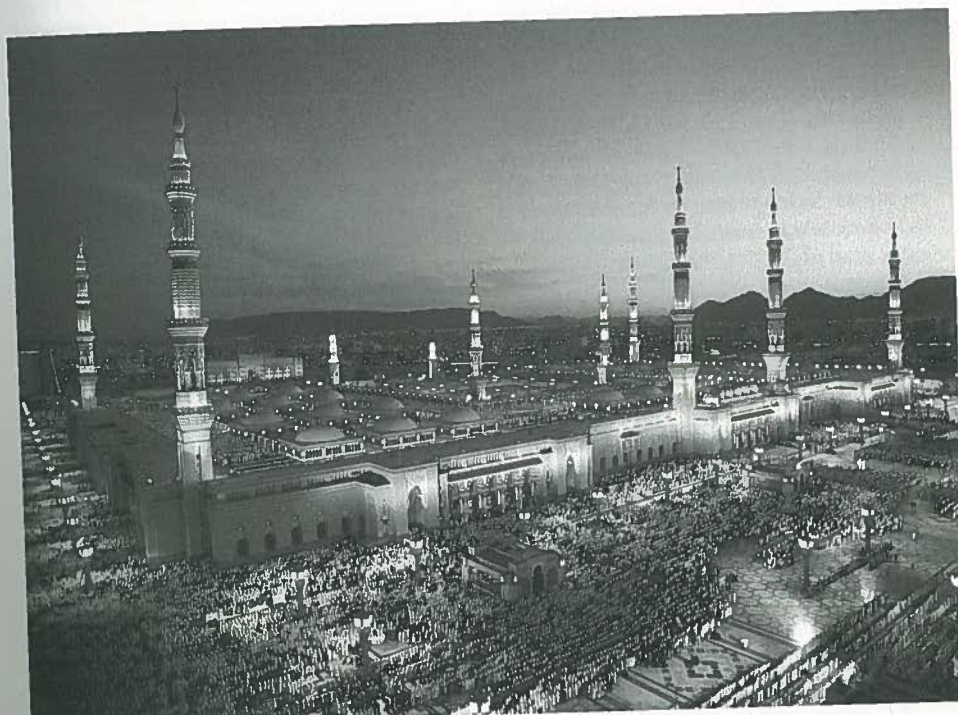
Luffoto af verdens største moské Masjid al-Harām, Mekkas hovedmoské, der kan rumme ca. fire millioner mennesker. Den kubusformede Ka'ba ses i den åbne gård.

Mandlige pilgrimme iført den hvide ihram-dragt på det 70 meter høje Nådens bjerg ved 'Arafat-sletten, ca. 21 km øst for Mekka.

Stenkastende muslimer; i 2004 blev de traditionelle tre stensøjler, som stenes under hajj, erstattet af tre brede stenvægge. Dermed kunne man effektivisere den rituelle logistik og øge trygheden for menneskemængden under et ritual, som pga. tid, sted og menneskemængde flere gange har ført til alvorlige ulykker.

Profetens Moské i Medina ved aftensbønnen. Efter hajj-valfarten besøger mange pilgrimme Medina og Profetens Moské, hvor Muhammad også ligger begravet.